

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 68 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 68 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3828>

ANTİSEMİTİZM VE NAZİZM ANTI-SEMITISM AND NAZISM

Murat AKTAŞ*

Öz

Yahudiler binlerce yıldır değişik toplumlar tarafından dışlama, ayrımcılık, zulüm ve ırkçı uygulamalara maruz kaldılar. M.Ö. 6. Yüzyılda Babil'e götürülmesi ile başlayan sürgün hayatı, 15. Yüzyılda Avrupa'dan sürülmeleri ile devam etti. Yahudilerin maruz kaldığı dışlama, ayrımcılık, düşmanlık ve ırkçılık, 19. Yüzyıldan itibaren antisemitizm olarak adlandırıldı. Yahudilerin maruz kaldığı sürgün ve katliamlar 20. Yüzyılda Almanya'da büyük bir soykırımla (Holokost) devam etti. Yahudiler Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'nda yenilmesinden ekonomik krize kadar birçok sorunun sorumlusu gibi gösterilerek günah keçisine dönüştürüldüler. İkinci Dünya Savaşı'nda Hitlerin yenilmesinin ardından ırkçılık ve Yahudi düşmanlığı mahkûm edilerek lanetlendi. Ancak 21. Yüzyılda yeniden Avrupa'nın birçok ülkesinde aşırı sağcı ırkçı hareketler yükselmektedir. Bunun anlaşılması için Yahudilerin yaşadığı ayrımcılığın ve soykırımların anlaşılması önemlidir. Bu çalışma ilk çağlardan günümüze antisemitizm ve Nazizm'i incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Antisemitizm, Nazizm, Irkçılık, Hitler.

Abstract

For thousands of years Jews have been subjected to exclusion, discrimination, persecution and racism by different societies. The Jews' exile, which began in the 6th century BC when they were taken to Babylon, continued with their expulsion from Europe in the 15th century. Exclusion, discrimination, enmity and racism that Jews were subjected to, have been called anti-Semitism since the 19th century. The exiles and massacres of Jews continued in Germany in the 20th century with the big Holocaust. The Jews were turned into scapegoats by being portrayed as responsible for many problems, from the defeat of Germany in the First World War to the economic crisis. Following the defeat of Hitler in World War II, racism and anti-Semitism were condemned and cursed. However, in the 21st century, far-right and racist movements have been rising again in many European countries. In order to understand the rising of far right, it is important to understand the discrimination and genocide experienced by Jews. This study examines Anti-Semitism and Nazism from the early ages to the present.

Keywords: Anti-Semitism, Nazism, Racism, Hitler.

GİRİŞ

Yunanca karşı anlamına gelen *anti* ön eki ile *semitizm* kelimesinin birleştirilmesi suretiyle oluşturulmuş olan antisemitizm genel olarak Yahudilere karşı önyargı, ayrımcılık, nefret ve düşmanlığı ifade eden antisemitizm Türk Dil Kurum Sözlükleri'nde "Yahudilere karşı düşmanca duygular besleyen ve Yahudilere karşı ayırt edici önlemler alınmasını isteyen görüş" şeklinde tanımlanmaktadır. (<https://sozluk.gov.tr/?kelime=>). Genel olarak Yahudi düşmanlığı ve/veya Yahudi aleyhtarlığı anlamında

* Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, muratmha@hotmail.com

kullanılan kavramın ilk olarak 1870'te (Vardar, 2004, 53) Alman Yazar Wilhelm Marr tarafından kullanıldığına inanılmaktadır. Marr, Yahudilerin Alman toplumuna zarar verdiğini ileri sürerek, Yahudilerin yegâne amacının dünyayı ele geçirmek olduğunu iddia etmiştir (Caplan, 2017, 30).

Fransa'da 1880'de sözlüğe giren antisemitizm kavramının, özellikle 19. Yüzyıl sonlarına doğru, tarihsel ve güncel Yahudi nefreti ve düşmanlığı yapan düşünce ve uygulamaları ifade etmek için kullanıldığı kabul edilmektedir (Davis ve Chazan, 2005, 397). Bu çerçeveden hareketle bazı araştırmacılar antisemitizmi: "Yahudilerden nefret etmeyi ifade eden modern bir terim" olarak tanımlamaktadır. Yine Yahudileri toplum içerisinde tehlikeli ve menfur bir grup olarak kabul eden bir çeşit ırkçılık olarak da tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2017, 1181-1216).

Ancak kavramın içeriğinin kapsamı ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Öncelikle kavramın kendisi ve kullanımı yeni olsa da antisemitizmin içerik olarak 19. Yüzyıldan çok daha önce binlerce yıllık bir tarihi geçmişi olduğunu belirten araştırmacılar bulunmaktadır. Antisemitizmin, iki bin yıldan fazla bir süredir devam eden çok boyutlu ve çok büyük bir nefrete dayandığını dile getiren bazı yazarlar; Yahudi karşıtlığının Hristiyanlıktan önce de olduğunu belirtmektedirler (Isaac, 2001). Koşullara ve zamana uyum sağlayarak gelişen antisemitizm, iç ve dış koşullar uygun olduğunda en ağır sözlü ve fiziksel şiddet biçimleriyle görünür olmaktadır. Antisemitizm günümüzde bile Sinagog ve Yahudi okullarının yakılması, fiziki saldırganlık, hakaret, taşlanma, antisemitik duvar yazıları ve ölüm tehditleri gibi değişik şekillerde kendini göstermektedir (Zarka, 2002, 3-7).

1. YAHUDİ DİNİ DÜŞMANLIĞI

Genel olarak Yahudi düşmanlığı ve ırkçılık konusundaki çalışmalara bakıldığında bu konuda iki temel yaklaşımın mevcut olduğunu belirten Vardar; birinci yaklaşımın çağlar boyunca devam eden Yahudi dini (Yahudilik) düşmanlığı, ikincisinin ise 19. Yüzyılda beliren Yahudi düşmanlığı biçiminde ele alındığını ifade etmektedir. Bu alandaki yaklaşımlardan biri Yahudileri çağlar boyunca "vur abalya" konumuna getiren Yahudi dini (Yahudilik) düşmanlığıyla Yahudi düşmanlığını aynı kategoriye koyar (Vardar, 2004, 53).

Avrupa'da Yahudi düşmanlığının köklerinin aslında çok daha uzun bir geçmişe dayandığını hatırlatmakta yarar var. Yahudilik düşmanlığı ve Yahudi karşıtlığı iki bin yıldan fazla bir süredir devam eden çok boyutlu bir konu olup büyük bir nefrete dayanmaktadır. Daha Hristiyanlıktan da önce Yahudi karşıtlığı bulunmaktaydı (Isaac, 2001). Bazı araştırmacılar aydınlanma dönemi öncesi Yahudi düşmanlığını Yahudilik (Yahudi dini) düşmanlığı olarak tanımlamaktadır. 19. Yüzyılda antisemitizm olarak adlandırılan ve zamana ve koşullara uyum sağlayarak gelişen antisemitizm iç ve dış koşullar uyumlu olduğunda en ağır sözlü ve fiziksel şiddet çeşitleriyle görünür olmuştur (Zarka, 2002, 3-7).

Yahudilerin Babil Krallarından Buhtunnasr (M.Ö. 634-562) tarafından Babil'e götürülmesi ile başlayan sürgünden günümüze kadar, zaman zaman ırkçı ve ayırımçı uygulamalar ve düşmanlıklarla karşılaştığını ifade eden çok sayıda çalışma bulunmaktadır. "Gerek Yahudilerin tarih sahnesine çıkmaları ve gerekse Babil Sürgünü ile başlayan sürecin belki de en önemli parçası, genel bir ifadeyle Yahudi aleyhtarlığı şeklinde tanımlanan antisemitizm vakası olmuştur." (Yılmaz, 2017,1181-1216).

Yine Hz. "İsa'dan önce 11. Yüzyılda Antiochus IV. Epihanes'in giriştiği savaş, Yahudilere düşmanlığın kanıtıdır. Bu dönemde de Yahudilere karşı gerçek bir zulüm söz konusudur. Falvius Joseph, Seleucus Hanedanı'nın bu mensubunu "kalben zalim, dinsiz ve tanrı tanımaz" almakla suçlarken, Tacitus bu konuda: "Kral Antiochus, Yahudileri batıl inançlarından çıkarmaya ve onlara hayat tarzını benimsetmeye çalışıyordu, ama Partlar'a karşı açılan savaş onun bu iğrenç halkı ıslah etmesini engelledi" demektedir. Bu dönemde Yahudilere "insan soyunun düşmanları, cüzzamlılar" gibi hakaretlerin yaygın olarak kullanıldığına dair kanıtlar bulunmaktadır. Antisemitizmin klişe nakaratları haline gelen lanet ve küfürler Apion'un eserinde doruk noktasına ulaşır. "Yahudiler kokuşmuş, cüzzamlı ve topal Mısırlılardır....öldürme ayinlerinde kendilerinden geçerler. ("Yahudiler Yunanlı bir yolcuyu ele geçirip onu bir yıl boyunca besiye aldılar... Bedenlerini kendi törenlerine kurban ettiler, bağırsaklarını yediler ve onu kurban ederken, Yunanlılara düşman kalmaya and içtiler"), evrensel Yahudi fesadıyla ilgili efsane artık ortaya çıkmıştır..." (De Fontette, 1991, 26-27).

Yahudilere yönelik buna benzer karalama ve uygulamalar Mısırlılardan Yunanlılara ve Avrupalılara kadar tarih boyunca zaman zaman tekrar etmiştir. Yahudi düşmanlığıyla ilgili bir başka yaklaşım da "Yahudi dini düşmanlığıyla Yahudi düşmanlığını birbirine karıştırmamaya özen gösterir. İkinci Yaklaşım 19. Yüzyılda beliren 'Yahudi düşmanlığı'nın dini önyargılarla beslenen, Ortaçağın Yahudi dini düşmanlığından farklı bir biçimde, tamamen dünyevileşmiş bir kategori oluşturduğunu ileri sürer. Laikleşmeye koşut giden ırksallaştırma, 19. Yüzyılın sonlarına doğru Yahudi dini düşmanlığından çıkarak

Yahudi düşmanlığı olgusunu yaratmıştır (Vardar, 2004, 53).

Ancak meseleye farklı açılardan yaklaşan araştırmacılar da bulunmaktadır. Örneğin bir diğer görüşe göre; *semitizm* kavramı *semit* teriminden bu da *sami* kavramından gelmektedir. Tevrat'ta Nuh'un oğlu Sam'a atfen kullanılan *Sami* Akadca, Babilce, İbranice, Aramice, Arapça ve Habeşçe vb diller konuşan Ortadoğu halklarını ifade etmek amacıyla şemsiye bir kavram olarak kullanılmaktadır (Yılmaz, 2017, 1181-1216). Dolayısıyla bazı yazarlara göre; aslında antisemitizm sadece Yahudileri değil tüm Sami halklarını kapsayan bir kavramdır. Yani, antisemitizm, Araplar, İbraniler, Aramiler, Süryaniler gibi pek çok farklı halkı da kapsamaktadır. Nitekim Nazizm ideolojisine göre dünya tarihi "Aryen ırkı" ve "Sami ırkı" arasındaki bir çatışma olarak yorumlanmaktadır (Yavuzoğlu, 2003,109). Çok yaygın olmamakla birlikte *antisemitizmin* sadece Yahudi düşmanlığını değil Arap karşıtlığını dolayısıyla Müslüman karşıtlığını da kapsamaması (Yılmaz, 2017) gerektiği görüşünü savunanlar da bulunmaktadır (Çakı, 2019, 205).

Nitekim Ulusal Cephe dahil geçmişte Yahudi düşmanlığı yapan Avrupa'daki tüm aşırı sağcı ve popülist partiler bugün açıkça Müslüman ve İslam düşmanlığı yaptığı görülmektedir. Bu aslında yeni bir fenomen olmasına karşın yine de söz konusu iddia açısından değerlendirilebilir. Ayrıca özellikle İspanyolların Endülüs'ü Müslümanlardan almasıyla beraber başlayan süreçte Müslümanlar iktidarı kaybedince Yahudilerin de İspanyadan kovulması ve kovulma gerekçelerini oluşturan ırkçı görüşlerin ilerleyen süreçte genel ırkçılığın kaynağını oluşturması açısından da önemlidir.

Diğer yandan bu görüşü savunanlara göre; Müslümanlar yüz yıl gibi kısa bir sürede Hıristiyan Dünyasının toprakları olarak görülen Filistin, Suriye, Kuzey Afrika, İspanya, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu *Dâru'l-İslam* yapmışlardır. Dolayısıyla bu durum, Hıristiyan âleminde bir şok etkisi yaratmıştır. Böylece antisemitizm algısının aslında anti-İslamizmle birlikte olduğu tezini ileri sürenler de bulunmaktadır. Buna göre; "Hıristiyan olmayan biri dâhilî diğeri ise haricî olmak üzere iki grup, Hıristiyanlığı yok etmek için iş birliği halinde olmuşlardır. Başka bir ifadeyle Yahudiler, Hıristiyan beldelerinde İslam'ın beşinci kolu olarak faaliyet gösteren hainler olarak telakki edilmiştir. Özellikle Haçlı Seferleri (1095-1291) sırasında bu kanaat, kendisini yoğun bir şekilde hissettirmiş ve Türkler ile Yahudilerin seytani bir güç ittifakı içerisinde olduklarına inanılmıştır." (Şenay, 2002, 122-131).

Esasen Hristiyanlıkta insanlar Adem ve Havva'dan gelen kardeşler olarak görülmesine ve Hristiyanlıkta ırkçılık olmamasına rağmen, Yahudileri "Tanrıyı öldüren" günahkârlar olarak gören bazı dinci Katolikler ve Hristiyanlar bunu çeşitli vesilelerle dışa vurmaktan çekinmedi. Aslında Hristiyanlıkta böyle bir şey olmasa da Hristiyan toplumlarda özellikle Ortaçağ'da ötekilerin canavar olarak ifade edildiği ve böylece aşağılandığı dönemlere rastlanmaktadır (Goldberg, 1996).

Ortaçağ'da Hristiyan dünyasında Yahudileri "kötü niyetli, şeytanla işbirliği yapan, ellerine Hristiyan kanı bulaşmış şeytani davranışları olan varlıklar" olarak gösteren bazı mitler, önyargılar ve uydurma suçlamaların ve yakıştırmaların olduğu bilinmektedir. Hatta daha da ileri giderek Yahudilerin Adem ve Havva'dan gelmediğini, "şeytanın çocukları olduğu" safsatalarını ileri sürenler bile vardı. Fredrickson (2002) da dahil olmak üzere bazı yazarlar bu tür yaklaşımları modern ırkçılığın öncül belirtileri olarak görmektedirler.

2. "SAF KAN EFSANESİ"

Ortaçağ'da Avrupa'da Hristiyan olmayanları inançsız olarak, dolayısıyla aşağılık olarak gören görüşler ve inançlara rastlanmakta ve bu görüşlerin rasyonalize edilmeye çalışıldığı da bilinmektedir. Dolayısıyla Hristiyan olmayanların ayırmacılığa ve saldırıya uğradığı dönemlerin olduğu bilinmektedir. Nitekim Avrupa'daki mezhep savaşları da siyasal olduğu kadar inanç ve dine dayalı çatışmalardır. Bu görüşlerin 15. Yüzyılın ortalarından itibaren İspanya'da gelişmeye başlayan 'arı kan' veya 'saf kan' efsanesi ise ilerde Avrupa'da gelişecek olan ırkçılığın ön belirtisi olarak dikkat çekmektedir. Genellik olarak din değiştirenlerin ve Hristiyanlaşanların zamanla asimile olarak bu aşağılanmadan kurtulduğuna inanılırken, 'saf kan' efsanesinde Hristiyanlığı kabul etse bile Yahudilerin kanlarının onların gerçekte Hristiyanlaşmalarına engel olduğu iddiası ileri sürülmüştür.

Başlangıçta 'inancın saflığı' olarak görülen yaklaşım daha sonra 'saf kan' söylentisine dönüşmüş bu da 'inancından sapan' dolayısıyla 'soyundan sapan' biçiminde algılanmaya başlamıştı. Böylece din değiştirerek Hristiyanlığı kabul edenlerin torunları 'soyundan sapanların torunları' şeklinde kabul edildi ve bu bir takıntı haline gelerek toplumda kabul görmeye başladı. Bu yıllarda henüz Yahudilerden bir ırk olarak söz edilmiyordu ancak aralarındaki fark da dinsel farklılıktan ibaret olarak kabul edilmiyordu. Özellikle bu coğrafyadaki Yahudiler ve Müslümanların farklı etnik kökenlere ve farklı fiziksel özelliklere sahip olmaları bu 'saf kan teorisi' bahanesiyle Hristiyanlıkları da kabul görülmeyerek aşağılanmalarına neden oldu. Bu görüşü savunanlara göre vaftiz suyu "Musevilğin iğrenç kirlerini yok etmeye" artık yetmiyordu. Özellikle

Yahudilerden Hristiyanlığa geçmiş olanların çoğunun eski inançlarından tamamen kopmuş olduklarına pek inanılmıyordu; “bu sahte vaftizlilerin” pek çoğunun ya kılıç zoruyla ya da çıkar dürtüleriyle din değiştirdikleri düşünülüyordu. Bunların aralarında yüksek mevkiler işgal edenlerin sayıları da az değildi. Bunların bazıları da Yahudi ibadetini de gizlice sürdürüyorlardı. Böylece bunları kıskanan ve küçümseyen halk gerçek Yahudilerden çok bunlardan nefret ediyordu. Ayrıca egemen düşünce yalnızca bu yeni din değiştirmiş olanlara değil onların neslinden gelenlere aynı muamelenin yapılmasını ve sürekli gözetim altında bulundurulmalarını öngörüyordu. Yalnızca kanlarının saflığını kanıtlayabilenler gerçek Hristiyanlar olarak kabul ediliyordu. Buda ataları arasında *converso* (dönme) bulunmadığını kanıtlamaları anlamına geliyordu.” (Fontette, 1991, 36-37).

Bu arada Müslümanların İber Yarımadası’nda yedi asırdan fazla süren egemenliğinin sona ermesiyle Endülüs’ü yeniden ele geçiren Katolikler, 1492’de Yahudiler ve Müslümanların İspanya’da varlığını bitirecek kararlar aldılar. Bu kararlar birlikte bir kısım Yahudi ve Müslüman Hristiyanlaşmayı kabul ederken bir kısmı ise kabul etmedi. Ancak yukarıda belirtildiği gibi Hristiyanlığı kabul eden Yahudilerin de samimiyetine inanmayan ve inancından şüphe eden Katolikler bunları takip ve kontrol altında tutuyordu.

Kastilya ve Leon Kraliçesi I. Isabel ile Aragon Kralı II. Ferdinand 31 Mart 1492’de Elhamra Sarayı’nda Elhamra Kararnamesi’ni imzalayarak İspanya’da yaşayan Yahudileri kovmayı resmileştirdiler. Burada yukarıda sözü edilen Avrupalı Hristiyanların Müslümanlar ve Yahudileri düşman olarak gördükleri tezini savunanların argümanları dikkate değer bir hal almaktadır. Çünkü 8. Yüzyıldan itibaren Endülüs Devleti’nin egemen olduğu İspanya’nın güney bölgesinde Müslümanlar, Yahudiler ve Hristiyanların yüzyıllarca huzurlu bir şekilde birlikte yaşadıkları bilinmektedir. Ancak 10. ve 11. yüzyıllarda Müslüman dünyasında iktidar anlaşmazlıkları başlayınca, bu aynı zamanda Yahudiler için de sonun başlangıcı oldu. Bu durumdan faydalanarak İspanya’yı yeniden fethe (*reconquistaya*) başlayan Katolik Hristiyanlar aslında sadece İspanya’yı değil tüm Avrupa’yı Hristiyanlaştırmayı hedefliyordu. Böylece Müslümanların yanısıra Yahudileri de Avrupa’dan sürmeye karar vermişlerdi. Bu yüzden 12. ve 13. Yüzyıllar Yahudilere karşı zulmün arttığı ve Yahudi varlığını Batı Avrupa’dan silinmeye çalışıldığı dönemler olarak görülmektedir. 1290 yılında İngiltere, 1306 yılında Fransa Yahudileri ülkelerinden sürmeye başlamıştı. Yahudiler üzerindeki baskı 15. Yüzyıla kadar dönemin koşullarına göre zaman zaman azalıp çoğalarak devam etti (Demirel, 2016).

Katolik İspanyollar için yaklaşık 300 yıl boyunca süren *reconquista* hayali 1492 yılının Ocak ayında Katolik ordularının Granada’ya girmesi ile gerçekleşmiş oluyordu. İspanya’nın kuzeyinden gelen Hristiyan güçler 8. Yüzyıldan beri devam eden Müslüman egemenliğine son vererek kendi iktidarlarını ilan ettiler. Ardından 31 Mart 1492’de Yahudilerin sınır dışı edilmeleri ile ilgili fermanı imzaladılar. Ferman Yahudilere iki seçenek sunuyordu: Ya Hristiyanlığı kabul edecek ya da 1492 yılının Temmuz ayı sonuna kadar ülkeyi ilelebet terk edeceklerdi. Bu sert koşullar karşısında bazı Yahudiler topraklarından vazgeçmektense dinlerinden vazgeçerek hayatlarına *converso* (dönme) olarak devam etmeyi tercih etti. Kitlesele din değiştirmelerden sonra kısa bir süre tatmin olan Katolikler için din değiştirenler de sonraları problem olarak görüldüler. Hristiyanlığı kabul edenlerin hayatlarına Hristiyan olarak devam etmelerine karşın aile bağlarına sadık kalmaları ve kendi aralarında evlenmeleri yönetimi rahatsız etti. *Konversolar* gizlice kendi dinlerini yaşamakla suçlanarak gözetim altına alındılar (Demirel, 2016).

Katolik dünyasının katı fermanına istinaden inançlarından vazgeçmeyenler için ise “mecburi göç 1492 yılının Mayıs ayında başladı. Zira iki koşuldan birini kabul etmeyenleri Katolik İspanya’nın engizisyon kuralları bekliyordu. Kendilerine verilen süre zarfında taşınır ve taşınmaz mallarını elden çıkarmaları için Yahudilere hak tanınmışsa da ancak altın, gümüş ve her türlü nakit para ile ihracı yasaklanmış maddeler ve yiyecekler dışında kalan mallarını, kara veya deniz yoluyla ülke dışına çıkarmalarına izin veriliyordu. Tehcire tabii tutulan yaklaşık 250 bin Yahudinin çoğunun ülkeden ayrılmak için bindikleri gemiler İspanyol kaptanları tarafından deniznin ortasında ölüme terk edildi. Yolculuklarını tamamlamayı başaranlar ise doğu ülkelerine özellikle de Osmanlı egemenliğindeki Doğu Akdeniz topraklarına göç ettiler.” (Demirel, 2016; Galanti, 1995; Benbassa ve Rodrigue, 2001; Shaw, 2008).

Bu da yetmedi İspanyol yöneticiler daha sonra, 13. Yüzyılda Katolik Kilisesi tarafından yaratılan dini Engizisyon Mahkemelerini kullanmaya karar verdiler. 16. Yüzyılda her yerde ortadan kalkan bu mahkemeler sadece İspanya’da yürürlükte kaldı. İspanyollar bu mahkemeleri 18. Yüzyılın sonuna kadar Müslümanlar, Yahudiler ve Protestanların aleyhine kullandılar. Engizisyon Mahkemeleri tüm Avrupa ülkelerinde sapkınlıkla mücadeleye ek olarak, siyasi muhalefeti (o dönemde siyasi muhalefet aynı zamanda dini muhalefet demektir) veya yeni maneviyat biçimlerini baskılamak için kullanılacaktır. Ancak İspanya’da özel bir etkisi olacaktır.

Yine 1492’de İspanyol egemenlerin finansmanıya Avrupalıların Amerika’yı keşfiyle başlayan, o zamana kadar bilinmeyen ve farklı şekillerde yaşayan insan gruplarıyla karşılaşma, ırkçılıkla ilgili başka

trajediler ve gelişmeleri beraberinde getirdi. İşgalciler Amerika'daki yerlilerin insan olup olmadığı ve ruhlarının olup olmadığı tartışmasını yaparak bu insanların katledilerek yurtlarının gasp edilmesini meşrulaştırmaya çalıştılar. Oysa Kristof Kolomb'un başından beri bunların insan olduğu konusunda bir şüphesi yoktu. Buna rağmen Papa VI. Alexandre yayınladığı *Inter Caetera* Fermanında İspanyolların "yeni dünyayı" sahiplenmesini kutsadı. *Casa de Contratacion de las Indias de Sevilla*'nın denetimi altında örgütlenilerek kurulan sistem "yerlilerin özel bir fetih ganimeti olarak paylaşılmasına" yasallık kazandırıyordu (Fontette, 1991, 40).

3. COĞRAFİ KEŞİFLER

Papa IV. Nicholas, 1454'te Afrika kıyılarına doğru yelken açan Portekizlilerin Afrikalıları köle olarak almalarına izin verdi. Çünkü bunlar Hristiyan değil putperesttiler dolayısıyla köleleştirilebilirdi. Oysa Hristiyanlık bütün insanların Adem ve Havva'dan gelen tanrının çocukları ve kardeş olduklarını söylüyordu. Ama burada Adem ve Havva da unutulmuştu. Böylece Afrika da yağmalanmaya ve köleleştirilmeye başladı. İspanyollar bu uygulamadan ilham alarak 16. Yüzyılın başlarından itibaren katliamları büyütürken, katlettikleri yerlilerin yerlerini ellerinden aldılar.

Bu arada 1525'ten itibaren siyah köle ticareti sistematik olarak devam etti. 16. yüzyılda Amerika'da şeker endüstrisinin gelişmesiyle birlikte kölecilik giderek yayıldı ve 18. yüzyılda zirveye ulaştı. Böylece İspanya'da geliştirilen "saf kan" efsanesi modern ırkçılığın temelini oluşturacaktı. İspanyolların yanı sıra Portekizliler, Hollandalılar, İngiliz ve Fransızlar ve tüm Avrupalılar bu İspanyol örneğinden yararlanarak, köleleştirme, sömürgeleştirme, yağmalama ve katliamlar yoluyla zenginleşiyordu.

1537'de '*Sublimis Deus*' fermanıyla Kara Afrikalıların ve Kızılderililerin gerçek insanlar olduğunu resmen açıklayan Papa III. Paul, onları köle düzeyine indirgemek küstahlığını gösterenlere rağmen bunların iman sahibi olma yeteneğine haiz insanlar olduklarını ilan etti (Fontette, 1991, 41). Ancak Kilise ve Papa'nın bu yaklaşımı fetihçiler (*conquistadores*) tarafından kabul görmedi ve tartışma devam etti. Zira işgalciler ve yağmacılar ne pahasına olursa olsun bu yeni kıtadaki insanları "hal ederek" buradaki zenginliklere el koymak istiyorlardı. Bu tartışma beraberinde bunlar insan olsa bile insanların eşit olmadığı tartışmalarını getirdi. Zaten 'saf kan' efsanesi eşitsizliğin kanıtlanması için biçilmiş kaftandı. Buradaki yaratıklar gerçek insan olsa bile inançsızdılar dolayısıyla kendileri gibi soylu ve inançlı değillerdi. Öyle ise fetihçilerle eşit değildiler ve fetihçiler onlara dilediklerini yapabiliirdi. Ancak bu durum olayın başka boyutlarını da gündeme getiriyordu zira bütün insanların Adem ve Havva'dan geldiği düşüncesi de burada tartışmalara konu oluyor ve bu Kiliseyi rahatsız ediyordu. Buna rağmen tartışmalar sürerken Amerikalı yerlilerin sömürülmesi devam etti. Kitlesele olarak öldürüldüler ve varları yokları yağmalanarak talan edildi.

Bu arada Avrupa'da önemli değişimler yaşanıyor. Şüphesiz bu değişim ve dönüşümün en önemlilerinden biri 15. Yüzyılın ortalarında matbaanın icadı veya kullanılmaya başlanmasıydı. Matbaanın kullanılmaya başlanmasıyla birlikte bilgi ve fikirlerin geniş kitlelere yayılma hızı da arttı. Bütün bu gelişmeler 15. ve 16. yüzyıllarda, Avrupa'nın yaşadığı kültürel, entelektüel ve sanatsal gelişmelere olağanüstü katkılar sağladı. Bu gelişmeler özellikle Antik Yunan dönemindeki eserlerin geniş kesimlere yayılması ve okunmasına olanak sağladı. Ayrıca bütün bu gelişmeler insan ve insan türleri üzerine yapılan araştırmaların da gelişmesine neden oldu. Böylece sömürgecilik ve sömürünün meşrulaştırılması için ideolojik gerekçe arayışı artık dinden bilime geçti. Artık bundan böyle bilim bazı insanların üstün bazılarının ise aşağı olduğunu ispatlayarak bu süreci meşrulaştıracaktır.

"Coğrafi keşiflerin ırklar konusunda gündeme getirdiği yeni sorulara Ortaçağ Hristiyanlığının çöktüğü ve ortadan kalktığı Avrupa'da yaşanan değişiklikler, dinsel ve dilbilimsel unsurların birliğinin yok olmasıyla birlikte ortaya çıkan yerel farklılıklar ve ulusal karşıtlıklar da eşlik edecek ve katkıda bulunacaktır. Ayrıca sömürgeciliğin konumu ve sömürgecilerle sömürgeleştirilenler arasındaki bağlar, ırkçılığın izini taşıyan ilişkileri doğurmanın her türlü olanağına sahiptir." (Fontette, 1991, 19-39).

Ten rengi koyulaştıkça ayırım ve mağduriyet de ona göre artıyordu. İronik bir şekilde Kuzeyli Avrupalılara göre ten renkleri daha koyu olan güney Avrupalılar, özellikle de ırkçılığın ve saf kan teorisinin çıktığı İber Yarımadası'ndakiler de yavaş yavaş mağdurlar arasına gireceklerdi. Çünkü ırkçılığın gelişmesiyle birlikte ten rengi onlardan açık olan Avrupalılar onları da beğenmemeye başlayacaktı.

Yahudilere yönelik ayırım ve dışlama ve zulümler Ortaçağdan sonra da devam devam etti. Bu süreçte ulus devletin ve milliyetçiliğin gelişmesine paralel olarak modern anlamdaki antisemitizm ve ırkçılığın da geliştiği görülmektedir. Özellikle Fransız Devrimi ile birlikte ulus devlet gelişirken egemenliğin ulusa ait olduğu düşüncesinin gelişmesi ve burada temel haklara sahip olabilmek için din veya dindaş şartının aranmamasıyla Yahudilerin de Katolikler veya diğer Fransızlar gibi vatandaşlık haklarına kavuşmuştur. Ancak Yahudilerin de Katolik ve Hristiyan Fransızlar gibi temel haklara kavuşması Fransız

toplumunun geniş bir kesimi tarafından uzun yıllar benimsenmedi ve tepkiyle karşılandı. Böylece ulus devletin eşit yurttaşlık fikrine karşı gelişen tepkiler Yahudi düşmanlığı üzerinden gelişti. Bu aynı zamanda Cumhuriyet ideolojisi ve liberalizmin eşit birey idealine karşı geliştirilen saldırganca tepkinin ve direncin simgesine dönüşmüştür. Bu düşmanlık türünün “farklılık” temelinde teoloji referanslarıyla pekişerek yerleştiği ve sosyal, ekonomik, politik düzlemlerde geniş bir alana yayıldığı gözlenir. Yahudiliğin din ötesi ırksal bir kategori olarak algılanması da bu dönemin ırkçı ideolojisini yaratan ortamının bir uzantısıdır (Bourricaud, 1980).

Bu konu milliyetçilik ve ırkçılık konusu başlığı altında aşağıda detaylıca ele alınacaktır. Yahudi düşmanlığı aşırı sağın yanı sıra, merkez sağ ve 19. Yüzyılda solda bile görülmüştür. Ancak “sağ çizgideki ideolojilerin Yahudi düşmanlığıyla sol çizgideki Yahudi düşmanlığı arasında farklar olduğunu belirtmek gerekir. Burada temel ayırt edici boyut sağ kesimdeki Yahudi düşmanlığının Yahudi insanının doğuşuyla birlikte edinilen ve değiştirilemeyecek ırksal bir özellik olarak görülmesidir. Solcu Yahudi düşmanlığı ise Yahudiliği kapitalizmin sona erişiyiyle son bulacak bir durum olarak sunmuştur. Özellikle 19. Yüzyıl solculuğunda Yahudilikle kapitalizmi birbirine karıştırma eğilimi yaygındır. Bu durum konuları netleştiren ve simgesel gücü çok önemli olan Dreyfus Olayına dek böyle gider. 20. Yüzyılda solun, Yahudi düşmanlığı sapmasından büyük ölçüde kurtulmuş olduğu gözlenir.” (Vardar, 2004, 57-58).

Bauman’ın da dikkat çektiği gibi, Yahudiler ulusların içinde bir tür yabancı, “iç düşman” kategorisine konulmuştu. Ancak öteki yabancılardan farklıydılar (Bauman, 1989). “Burada temel dinamik, “farklı” bir etnik gruba karşı yöneltilen kin ve düşmanlık, Yahudilerin toplum içinde yükselişine karşı oluşmuş tepkiyle birleşmiştir.” “19. Yüzyılda modernleşme (özgürleşme süreci) çerçevesinde Yahudi dininden olanları kısıtlayan, dışlayan düzenlemelerin kalkmasıyla birlikte, Yahudilerin birçok Avrupa ülkesinde ekonomik, mali ve politik alanlarda önemli yer edinebilmeleri olgusu, ırkçı tepkilerin dürtüsü olarak görülür. Böylece başlayan dışlama çabalarıyla Yahudi topluluklarının Avrupa’da ulus-devlet yapısı içinde, toplumla bütünleşme (entegrasyon) ve/veya toplum içinde erime (asimilasyon) sürecine girmelerine bir tepki olarak Yahudi düşmanlığı oluşmuştur. Ulus-devletin yurttaşlık formülü içinde, Yahudi kökenli yurttaşların da edindiği hukuksal-siyasal “eşitlik” statüsü, Yahudi düşmanı hareketlerce geri alınmak istenmiştir. Yahudiler anti-modernist direnişin en belirgin hedeflerinden olmuştur. 19. Yüzyılda sanayileşme, uluslaşma sürecinin tamamlanmasıyla birlikte, ulusal kapitalistlerin sınıf çatışması tehlikesini Yahudi sermayedarların üstüne atma çabası, Yahudilerin dini farkları üzerine kurgulanmış negatif söyleme ilaveten, onları bir “ırk” kategorisi gibi sunma eğilimine dönüşerek dönemin siyasal ortamına uyarlanmıştır. Bu süreç içinde birçok Avrupa ülkesinde paralel biçimde ya da birbirleriyle paslaşarak ve bir çok durumda birbirlerini bütünleyerek, Yahudi düşmanı tepkiler doktrinleşmiştir.” (Vardar, 2004, 53-54).

Antisemitizm ile ilgili ilk çalışmaları yapan Fransız yazarlardan biri olarak bilinen Édouard Adolphe Drumont (1844-1917) antisemitizmi üçe ayırmaktadır. Ona göre; ilk tip antisemitizm, Fransız Devrimi’ne karşı antipati ile güçlendirilen yabancı “Mesih katilleri”ne karşı geleneksel Katolik tutumlarıydı. İkinci tip, kapitalizme karşı düşmanlıktı. Üçüncü tip antisemitizm ise ırkların sabit özelliklere sahip olduğu iddiasına dayanan ve Yahudilerin olumsuz özelliklere sahip olduğunu iddia eden bilimsel ırkçılıktır (Levy, 2005, 191).

4. CHAMBERLAIN VE NAZİZM

Avrupa tarihinin son derece eğriltilmiş bir versiyonunu sunan Houston Stewart Chamberlain de 1899’da “19. Yüzyılın Temelleri”ni yayınlayarak ırk teorisi ve ırkçı görüşlerin bir eşik atlmasını sağladı. Aryen ırkının üstünlüğünü savunan Chamberlain ilginç bir şekilde Filistin’de doğmuş olan Hz. İsa’nın bile “saf bir aryen olduğunu, çünkü Yahudi olmadığını” ileri sürdü. Yabancı ırklara karşı mücadele yoluyla Cermen kanının korunması gerektiğini savunan Chamberlain, yabancı unsurların başında ise Roma Katolik Kilisesi ve Museviliği sayıyordu. Chamberlain’in, şiirsel bir dille ifade edilen ideolojik söylemleri toplumu radikal bir şekilde dönüştürmeyi hedefleyen geniş kesimleri, sosyalistleri bile etkiliyordu. O’na göre ırk; zihinsel ve ahlaki ölçülerle belirlenmekteydi. Soysuzlaşmaya varan bir ırk birleşimi içinde “bir kan çürümesi, doğaya karşı işlenen bir cürüm barındırır, ancak çürümekte olan asil ırklar da ıslah edilebilir. Bu arada Yahudileri çirkin bir takım fiziksel özelliklerle tarif eden Chamberlain’in, buna karşın “üstünlüklerini yeniden üretmek için kan yasağını uygulamakta olan Yahudileri övdüğünü de belirtmek gerekir (Fontette, 1991).

Gobineau *Vereinigung*’un üyesi olan Chamberlain ırkçı görüşleriyle tanınan ünlü müzisyen Wagner’in kızıyla evlenmişti. Birinci Dünya Savaşı boyunca Almanya’nın büyük bir zafer kazanması hayali ile tutuşan Chamberlain, 1923’te Beyrut’ta Adolf Hitler’le karşılaştığında onun kaderini de sezmişti. Nitekim 1927’de öldüğünde cenaze töreninde Hitler de hazır bulunmuştu. Chamberlain’in ölümünün üzerinden daha on yıl bile geçmeden yeni ırkçı din Almanya’da sahneye çıktı. Chamberlain’in görüşleri Nazi önderlerine siyasi eylemleri için zemin sağladı. Engizisyon’un odun yığınlarının yeniden kurulmasını bekleyelim diyen Chamberlain’in beklediği odun yığınlarının yerine bu kez çok daha ileri bir teknoloji ile

krematoryum fırınlarından çıkan dumanlar yükselecekti (Fontette, 1991).

Almanya'da Hans Friedrich Karl Gunther'in (1891-1968) Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yayınlanan çalışmasının geliştirdiği ekol özellikle Nazizm'e ilham verecek ve sınıflamalar, zekâ ölçüsünün bir göstergesi olarak alınan kranial forma ve hacme göre belirlenecektir. Daha sonra, istihbarat bölümü günlük olarak (kan gruplarına göre) genetik sınıflandırma testlerine devam edecektir. Ayrıca Chamberlain gibi 19. Yüzyıl ırkçı düşünürlerinin Adolf Hitler kuşağı üzerinde önemli etkileri oldu. Irkçılık ve antisemitizm de "Alman Ulusal Sosyalizmi'nin (Nazizm) her zaman ayrılmaz bir parçası oldu. Naziler bütün insanlık tarihini farklı ırklardan gelen insanlar arasında biyolojik açıdan belirlenen bir mücadelenin tarihi olarak değerlendirdi. Marksizm, komünizm, pasifizm ve enternasyonalizm gibi siyasi eğilimlerin milliyetçiliğe aykırı olduğunu savunan Naziler bunların tehlikeli Yahudi ırkına ait entelektüel görüşleri yansıttığını savunuyorlardı. 1931'de Nazi Devleti'nin Seçkin Koruyucuları (*Schutzstaffel-SS*) ırk "araştırması" yapmak ve SS askerleri için potansiyel eşlerin uygunluğuna karar vermek için Irk ve Tasfiye Bürosu'nu (*Race and Settlement Office*) kurdular." (Kılıç, 2014).

19. Yüzyılda, sınıflandırma yaklaşımının üstlenilmesi ve yaklaşımların geliştirilmesi, insan grupları arasındaki farklılıkları açıklamaya yönelik bir amaç üzerine kuruludur. Irkçılığı savunanlar Afrikalı üzerinden "uygar dünya"nın tüm çıplaklığı ile ırkçılığı, kendi ırkının üstünlüğü, fikrini, dahası sadece bu "ırk"ın mükemmel insan olmaya layık yaratıldığı tezini savunuyordu. Tüm bunları yaparken de siyahilerin insan sayılamayacakları, insan altı ya da tortusu gibi bir şey olup, diğer insan ırklarının da siyahlığa yakınlık ölçüsünde aynı sıfatlardan nasiplenmiş addedileceğini savunuyordu. Nitekim bu ırkçı tezlerin ortaya atılmasını müteakiben siyahi halklar katliamdan geçirilerek sömürgeleştirildiler (Birikim, 2003).

Irkçı ideolojinin bu sistematikleşmesinin Amerika'da köleliğin kaldırıldığı, İngilizlerin Asya'da farklı bir sömürge sistemini kurmakta olduğu ve Afrika'nın Avrupa tarafından sömürgeleştirilmekte olduğu bir dönemde gerçekleştiğini de hatırlatmak gerekir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, bütün bu ırkçı ve dışlayıcı sisteminin Amerikan İç Savaşı ve köleliğin kaldırılması sırasında yaşanan mağlubiyetten sonra güney eyaletlerinde kurulacak olması da çarpıcıydı. Amerika'da 1865'te kölelik kaldırılırken 1875'te bazı Amerikan eyaletlerinde ırklara göre ayırımı empoze eden yasalar doğdu. Karma evliliklerin yasaklanması, halka açık yerlere girişlerin sınıflandırılması gibi uygulamalar buna örnektir. Köle rejimi mevcut olan yasalarda sömürünün derecesi ve biçimini belirliyordu. Dolayısıyla bu yasalar çökerken hızlı bir şekilde yenilerini geliştirmek gerekiyordu.

Avrupa'da yüzyıldan fazla bir süre üzerinde yazılan çizilen ve araştırmalar yapılan ırkçı görüşler olgunlaşarak toplumun geniş kesimlerine yayıldı. Özellikle Aydınlanma süreci ve Sanayi Devrimi'nin de beraberinde getirdiği ekonomik, toplumsal, siyasi ve kültürel alt üst oluşlar ve yeniden yapılanma da bu görüşlerin yayılması ve yerleşmesi için zemin hazırlıyordu. Böylece 20. Yüzyılın başlarına gelindiğinde, ırk kavramının siyasi amaçlarla yoğun bir şekilde kullanıldığı görülür. Sanayi öncesi dönemde ırkçı ideolojinin unsurlarını bulmak mümkün olsa da esasen sanayileşme ile ırkçılığın, farklı kıtalar ve toplumlar arasındaki ilişkileri yapılandıran bir sistem haline gelmesi son derece önemliydi. Kapitalizm hatta bazılarında göre küreselleşmenin ilk örnekleri sayılabilecek sömürgeci yayılma, bir yandan ırkçılığı diğer yandan köleliğin yayılmasını, şiddeti ve sömürüyü haklı çıkaran bir ideoloji olarak ortaya koydu. Bu sistemin sömürgeciliği doğurduğunu belirten Williams (1968) bu bağlamda kölelik ile "sanayi devrimini finanse eden sermaye yapısı" arasındaki bağlantıları kapsamlı bir şekilde ele alarak bu ilişkileri gözler önüne sermiştir.

Üstün ırk, saf kan, ırk ıslahı gibi kavramların neden olduğu tartışmalar bu dönemin en önemli sorunsalları arasındadır. Bu noktada ırkçılığın, ırktan yola çıkarak ideolojileşmiş şekli ön plana çıkmıştır. Irk üzerinden sürdürülen tartışmalar ve ırk tasniflerinin "üstün ırk" "aşağı ırk" veya "ileri ırk ve geri ırk" gibi karşıtlıklar şeklinde belirlenerek değerlendirilmeleri bu tartışmaların yapıldığı toplumlarda kutuplaşmalar yaratarak ırkçılığı besleyen önemli kaynaklar haline geldi. Irkçılığın böyle ideolojik bir hal alması ve siyasi emeller için kullanılması kitleleri yönlendirebilecek bir güce sahip olmasına neden olmuştur. Özellikle sömürgeci politikalarda çok daha belirgin bir şekilde görülen ırkçılığın gittikçe önem kazanmasının en önemli nedenlerinden biri de ırk temelli soykırımlar ve kanlı uygulamaların gelişmesidir. Şüphesiz bunların en bilinenlerinden biri de Alman Nazi rejiminin İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudilere uyguladığı soykırımdır (Kaya, 2015).

5. NAZİZM VE ANTİSEMİTİZM

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1919'da kurulan Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin (*National Sozialistische Deutsche Arbeiterpartei-NSDAP*) ortaya attığı Nazizm, 1933'te Hitlerin iktidara gelmesinden 1945'e kadar Almanya'da iktidarda kalmış ırkçı bir ideoloji ve dünya görüşüdür. "Nazizm; etnik milliyetçilik ve sosyalizm kavramlarının bir araya geldiği, ırkçılığın savunulduğu, antikapitalist, anti-

Marksist ve antisemit bir ideoloji (Macit, 2007) veya dünya görüşü olarak bilinmektedir. Nazizm'i diğer ideolojilerden farklı kılan en önemli özelliği, sahip olduğu aşırı ırkçı ve antisemitik görüşleri ve uygulamalarıdır. Yahudi nefreti üzerine odaklanan Naziler, Almanya'nın ve dünyanın Yahudiler tarafından ele geçirilmeye çalışıldığını (Çakı, 2019) iddia ederek Yahudileri soykırımdan geçirdiler.

19. Yüzyıldaki ırkçı "bilimsel" araştırmalardan hareketle, Almanların ve diğer Kuzey Avrupalıların daha üstün bir ırktan geldiğine inanan Nazilere göre; Almanlar "ari-aryen" ırkın taşıyıcısıydılar. Irkların aynı yerden gelmediğini ve birbirlerine yabancı olduğunu savunan Nazilere göre; bu da uluslar arası kurumlarda ülkelerin aynı ağırlığa sahip olamayacağını göstergesi olarak kabul ediliyordu. Onlara göre üstün Alman ırkının her bireyi özelliklerine göre belirlenmiş belirli bir işleve sahip olduğu organik bir toplulukta (toplumda değil) yaşıyordu. Her birinin rolü doğal niteliklerine ve performanslarına göre belirlenmişti. Bu eşitlik ilkesine göre değil kendilerine göre bir tür adalet ilkesine göre belirlenmişti. Dolayısıyla Almanya'yı ve Avrupa'yı kurtarmak ve yönetmek için doğa tarafından seçilmiş olan Führer sefaletten doğa tarafından çıkarılmıştı. Çünkü her şeyi belirleyen doğaydı. Örneğin, bireyleri farklılaştıran da demografi hizmetindeki cinsel performansları gibi performanslarıydı. Aynı zamanda sportif, ekonomik ve savaşçılık performansları da yine bu özellikleri arasında yer alıyordu. Bu sosyal Darwinist görüşler, Naziler için bireyi değerlendirmenin ve onun toplumdaki yerini belirlemenin koşulu olarak kabul ediliyordu. İyi bir performans sergileyemeyen kişi doğal olarak ortadan kaybolma eğilimi taşımaktaydı.

Almanya'da 19. Yüzyıldan itibaren gelişen "Almanların üstün bir ırk olduğu" iddiası ve Yahudi düşmanlığı üzerine gelişen Nazizm, zamanla Almanya'daki bütün kötülüklerden Yahudileri sorumlu tutmaya başladı. Almanların ari ırktan geldiğini savunan Naziler, "ırk" mücadelesini Yahudiler üzerine kurgulayarak Alman toplumunda Yahudilere karşı nefretin gelişmesi için çalıştılar. Böylece 19. Yüzyıldan itibaren Almanya'da antisemitizm gelişmeye başladı. Antisemitizm ve ırkçılık Birinci Dünya Savaşı sürerken etkisini arttırmaya başlamıştı bile. Almanların, Birinci Dünya Savaşı'nın yenilgisinden sonra hissettikleri aşağılanma duygusunu Yahudilere yansıtılmaları onların rahatlamalarının bir yöntemi olarak da işlev görüyordu. Nitekim Almanya, 1918'de patlak veren isyan neticesinde, savaştan ayrılmak zorunda kalmıştı. Rusya'da 1917'de yaşanan Ekim Devrimi'nden bir yıl sonra Almanya'da, Ekim 1918'de 20 bin denizci İkinci Dünya Savaşı'na devam kararı veren Alman Genelkurmayına isyan etti. "Tıpkı Rusya'daki gibi asker konseylerini ilan etti. Kasım 1918'de isyan tüm kentlere yayıldı. 4 Kasım'da tüm Kiel şehrinin denetimi işçi ve asker konseylerinin eline geçti. Ayaklanma 5 ve 6 Kasım'da Lübeck, Brunsbüttel'e daha sonra da Altona, Bremen, Bremenhaven, Cuxhaven, Flensburg, Hamburg, Neümünster, Oldenburg, Kendsburg ve Rostock şehirlerine yayıldı. Buralarda da işçi ve asker konseyleri kuruldu. Kuzey Almanya'da başlayan hareketlilik, 7 Kasım'da güney ve orta Almanya'ya da yayıldı. Braunschweig, Frankfurt, Hannover, Lüneburg, Münih gibi büyük şehirlerde işçi ve asker konseyleri kuruldu. 8 Kasım'da İşçi, Asker ve Köylü Konseyleri Bavyera Cumhuriyeti'ni ilan ettiler. Alman sosyalisti Karl Liebknecht bir kitle gösterisinin ardından imparatorluk sarayının balkonundan sosyalist cumhuriyeti ilan ederken, aynı saatlerde Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) önderi Scheidtmeman da burjuva cumhuriyeti ilan etti." (Ofas, 2017).

Bu olaylarla birlikte İkinci Dünya Savaşı'ndan çekilen Almanya imzalanan Versay Antlaşması ile birlikte Almanya, İtilaf Devletleri'ne karşı ağır yükümlülükler içine girmişti. Bu süreçte Alman halkının bir kısmı Almanya'nın savaşı kaybetmediğini, aksine ihanete uğrayarak Yahudiler tarafından sırtından bıçaklandığını iddia etmeye başlamıştı. Almanya'nın yenilgisinden Yahudiler sorumlu tutulmaya ve Yahudilere yönelik nefret söylemi gün geçtikçe artmaya başladı. Oysa yukarıda görüldüğü gibi olayların Yahudilerle bir alakası ancak herhangi bir Alman vatandaşı ile alakası olduğu kadar olabilirdi.

Irklar arasında sürekli bir mücadele olduğunu ileri süren Nazizme göre de bu mücadelenin güçlü olan ırk tarafından kazanılacağına inanılmaktaydı. Bu mücadelede güçlü olanın yönetime hâkim olacağı ve zayıf olanın ise yönetileceği iddia ediliyordu. Nazizm ideolojine göre, Alman halkının hayatta kalabilmesi ve hak ettiği iddia edilen yaşam alanına ulaşabilmesi için büyük bir mücadele vermesi gerekiyordu (Çakı, 2019a). Ayrıca ırkların karışımının beraberinde yozlaşmayı getireceği ve uygarlaşmayı durduracağı gibi görüşler ileri sürülerek melezleşme reddedilmiş ve ırklar arası eşitsizlik bu sistem içerisinde normalleştirilmişti (Kaya, 2015, 21-64).

Naziler "bireyin ve vücudunun bir hiç olduğunu ve her şeyin Alman toplumu olduğu" görüşünü savunuyorlardı. Dolayısıyla Nazilerin yaptığı her şey üstün Alman ulusunun iyiliği ve geleceği içindi. Özgürlük imkânsız bir şeydi ve doğada eşitlik diye bir şey de yoktu ve olamazdı zaten. Doğada özgürlük olmadığı için buna dayalı bir siyasi bir rejimin olması için de bir neden yoktu. Antropologlar ve diğer bilim adamları bunu ırk teorisi yoluyla göstermişlerdi zaten. Böylece Nazizm bir tür "uygulamalı biyoloji" haline gelmişti. Naziler nihayet kendilerini bir vücudun doktorları olarak görüyorlardı. Nitekim Naziler hastaları genetik açıdan üstün ırklarında ortaya çıkan lekeler olarak görüyor ve bu kişilerin çoğalmasının, kendi ariyen

ırkının saflığına karşı bir biyolojik tehdit oluşturduğuna inanıyordu. Nazilere göre; aryan ırkının gücünü sürdürebilmesi için ırkın hijyene ihtiyaç vardı. Bu amaçla ari ırkın kirlenmesine yol açan Yahudilerin de, Alman toplumunda izole edilmesi isteniyordu (Aşma, 2017).

Bu yaklaşıma göre; beyaz ırk her türlü yabancı unsurdan arındırılarak arileştirilmeli ki; saf kan, asil kan daha da güçlensin ve en sağlıklı ve üstün aryan toplumu oluşsun. Böylece iyi nesil veya iyi tür anlamına gelen öjenizm insan soyunun en iyiyi koruma adına daima islahtan geçirilmesi gerektiğini savunmuştur. "İrk" ıslahına dayalı zorunlu kısırlaştırmalar ve kürtajların desteklendiği olaylarla başlayan süreç, 20. Yüzyıla gelindiğinde Nazizm sakatlara, ruh hastalarına veya ruhsal bakımdan zayıf olan insanlara üreme ve yaşama hakkı tanımayarak onların kısırlaştırılmasını kararlaştırmıştır (Kaya, 2015). Almanya'da 14 Temmuz 1933'te, genetik hastalıktan muzdarip olan kişilerin sterilizasyon politikasının kurulmasından sorumlu kalıtsal sağlık mahkemelerinin kurulması bunu açıkça gösteriyordu. O tarihlerde 400 000 kişi bu kararlardan endişe ediyordu. Bu mahkemeler avukatlardan, aynı zamanda sterilizasyona karar veren SS ve çoğu doktordan oluşuyordu. Naziler için bu konuları tartışmaya bile gerek yoktu. Bu, tartışma alanını açan Fransız Devrimi'nin parantezini argümanlar çatışmasıyla kapatmak gerekiyordu ve Naziler de onu yapıyorlardı. "1939 yılının son altı ayı boyunca özenli bir planlama ve veri toplama sürecinden sonra, Alman doktorlar Almanya'nın her yerinde hastanelerde kalan engelli kişileri öldürmeye başladı ve buna da güzelleme yaparak "ötenazi" ismini verdiler." (Kılıç, 2014).

6. HİTLERİN İKTİDARA GELİŞİ

Almanya ve Fransa gibi ülkelerde 1930'lardan itibaren antisemitizm hızla yayılmaya başlamıştır. Özellikle Hitlerin 1933'te iktidara gelmesi bu yayılmanın önemli nedenlerinden biri olarak gösterilebilir. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Almanya'da Adolf Hitler önderliğindeki Nazi Partisi (NSDAP), antisemitist söylemleri ile Alman siyasetinde öne çıktı ve Almanların diğer bütün ırklardan üstün olduğunu iddia eden antisemitizm temelli ırkçı Nazi ideolojisi de geniş kitlelerce benimsenmeye başladı. Yahudileri "alçak, aşağılık değersiz ve her türlü kötülüğün kaynağı" olarak etiketleyen Hitler ve Nazizm; Yahudilerin sadece Almanya'ya değil tüm dünyaya tehlikeden başka bir şey getirmediğini savunuyordu. Hitler'e göre; "Toplumda Yahudi parmağının karışmadığı bir iğrençlik bir alçaklık yoktu. Basın, sanat, edebiyat, sinema ve tiyatronun öldürücü mikroplar gibi davranan ve ruhları zehirleyen Yahudilerin faaliyet alanları olduklarını iddia ediyordu (Fontette, 1991). Aslında Almanya'daki ekonomik kriz, işsizlik ve yoksulluğun sebebi de Yahudilerdi, tıpkı Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'nda yenilmesinin müsebbibi oldukları gibi.

Yahudilerin aryan ırkından olmadığını ileri süren Hitler (2004), buna karşın bunların uluslararası siyasette etkin olduğunu ve ülkeleri birbirine düşürdüğünü ve savaşlar çıkardığını ileri sürüyordu (Hitler, 2005). Yahudileri her türlü kötülüğün kaynağı olarak gösteren (Langer, 2005) Nazilere göre; Yahudiler yalnızca kendilerini düşünmekte ve Almanya'ya zarar vermekteydi. Naziler; Yahudilerin sosyal, siyasal ve ekonomik olarak tüm Almanya'yı tahakkümleri altına aldığını iddia etmekteydi (Çakı, 2019). Naziler böylece Yahudilere karşı her türlü baskı, zulüm ve katliamı meşrulaştırarak mal ve mülklerine el koymayı da meşrulaştırmaya çalışıyorlardı.

Nazizm tarafından önerilen çözüm, bu grubun ve otantik tek aryan olarak sunulan "saf" türe uymayan herkesin saf ve basit bir şekilde imhasıydı! Dolayısıyla, Amerika'nın keşfinden sonra İspanya'da yaşanan durumun aksine, yeniden fetih ve dönüşüm artık mümkün değildi. Fark indirgenemez hale gelmişti ve bu ancak temizlikle hal edilebilirdi. Böylece Naziler ideolojilerinin iddialarını dinleyerek Yahudi toplumuna karşı topyekûn bir savaş açtılar. Naziler, 30 Ocak 1933 tarihinde iktidara gelir gelmez, Almanya'da antisemitist hareketler hızla yayılmaya başladı. Yahudilerden alış veriş yapmamaya başlayan Naziler zamanla Yahudilerin ev ve işyerlerine de zarar vererek sahip oldukları her şeyi yağmalamaya başladılar (Çakı, 2019).

Naziler iktidara gelmelerinin ardından, 1935'te Yahudiliğin sözde biyolojik tanımını yapan antisemit Nürnberg Yasaları kabul ettiler. Bu yasalara göre; Yahudilerin ari ırktan gelmedikleri kabul edilerek aryan oldukları ileri sürülen Almanlar ile evlenmeleri yasaklandı. Ayrıca Yahudilerin, doktorluk, askerlik gibi pek çok mesleği yapması da yasaklandı. Naziler, Nürnberg Yasaları ile Yahudileri resmen "aşağı ırktan" ilan ederek pek çok haklarını ellerinden aldılar (Kershaw, 2007).

İkinci Dünya Savaşı boyunca da Yahudilere karşı nefret, düşmanlık, yağma ve talan artarak devam etti. "İkinci Dünya Savaşı sırasında, Nazi yönetimi Polonya ve Sovyet Birliği gibi işgal edilmiş Doğu topraklarında "etnik temizlik" adını verdikleri işe girişti. Nazi politikaları, Avrupalı Yahudilerin soykırımı ve Slav toplumlarının liderliğinin ortadan kaldırılması da dahil olmak üzere, katliam ve sözde düşman "ırkların" imhasını kapsıyordu. Nazi ırkçılığı, daha önce benzeri görülmemiş bir ölçekte katliamlara yol açtı." (Kılıç, 2014). Naziler savaş esnasında işgal ettikleri ülkelerde de antisemitist uygulamalarını sürdürdüler

(Mazover, 2014).

Savaş başladıktan sonra Yahudiler önce zorla evlerinden ve mahallelerinden alınarak, getto adı verilen ve Naziler tarafından sıkı denetime tabi tutulan mahallelere yerleştirildiler. Ardından toplama kamplarını kuran Naziler bu kez Yahudileri zorla bu kamplara toplayarak buralarda zorla çalıştırmaya başladılar (Delarue). 1945 yılında savaşın bitimine doğru toplama kamplarını ele geçiren Müttefik Devletler, kamplardaki insanlık dışı muameleleri kayıt altına alarak, Nazi Almanya'sındaki ırkçılık ve antisemitizm'in vardığı korkunç boyutları gözler önüne serdiler (Çakı, 2019).

7. İRKÇI GÖRÜŞLERİN ÇÜRÜTÜLMESİ

İrkçilik toplumda en iyi olanın hayatta kalmasını savunan Sosyal Darwinizm'i içeren yönü ile sağlıksız, kötü veya zayıf olanın elimine edilmesini meşrulaştırmaya çalıştılar. Aşağı olana her türlü insanlık dışı muameleyi uygun gören ırkçı düşünceler siyasi yönlendirmelerle Almanlar tarafından da desteklendi (Kaya, 2015). "Oysa İkinci Dünya Savaşı boyunca Alman doktorlar, aryan ırkın üstünlüğüne ve dolayısıyla diğer ırkların aşağılığına yönelik fiziksel kanıt bulmak amacıyla uydurma tıbbî deneyler yaptılar. Deneyler sırasında aryan ırktan olmayan sayısız kişiyi öldürülmesine karşın, Naziler insanlar arasındaki ırksal biyolojik farklılıklar bulunduğu yönündeki teorilerini destekleyecek kanıt bulamadılar." (Kılıç, 2014). Ten rengi ve kafatası şekli gibi bazı fenotipik özelliklere dayanan sabit tipolojileri temel alan 'ırk' kavramının bilimsel anlamı ya da kullanımının hiçbir önemi olmadığı genel olarak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra anlaşıldı. Bilimsel yazında da ırklar genlerce denetlenen önemli kalıtsal fizyolojik özelliklere (örneğin kan gruplarına) bakılarak tanımlanmış değildir. Dahası fiziksel özellikler ile genetik özellikler arasında hiçbir nedensel ilişki olmadığı sonucuna varıldı. Kısaca genetik, 18. Yüzyılın sonundan itibaren bilim adamlarının tanımladığı şekliyle 'ırk'ın hiçbir bilimsel kanıtı olmadığını gösterdi (Miles, 2000).

Amerikalı evrim biyoloğu Joseph L. Graves Jr'nin *Theories of Race at the Milleneum* adlı yapıtında ve konuşmalarında "ırk diye bir şey olmadığını" göstermektedir. "İrk olgusunun güvenilirliğini yitirmesi temelde üç nedene dayanmaktadır. İlk olarak, belli bir "ırk" olarak kabul edilen bir grup insanın içindeki çeşitliliğin, ırklar arasındaki çeşitlilikten daha fazla olabileceğinin görülmüş olması ve genetik araştırmaların bunu onaylaması en önemli nedendir. İkincisi, insan grupları arasındaki farklılığın ırksal kalıtımla açıklanmasına karşın, bu farklılıkları tarihsel ve kültürel mirasla açıklayan daha doyurucu sosyolojik ve antropolojik çalışmalar ortaya konulmuştur. Son olarak ise, ırksal farklılığın savunulmasının ve bunun bilimsel zeminde tartışılmasının insanlık onurunun hiçe sayılmasına ve insanların bu özellikleri ile aşağılanmasına hizmet ettiği görülmüştür (Fenton, 2001). İnsanların eşitliği, insan hakları benzeri düşüncelerin değerlendirilmesiyle de "ırk" kavramı temelinde yükselen ırksal bir sınıflama düşüncesi sorgulanmaya başlanmıştır." (Sumbas, 2009, 260-281).

İrk kavramına fizyolojik özelliklerin ötesinde bir anlam yükleyen yazarlar, ırkçılığı doğrudan ya da dolaylı olarak savunan görüşler "bilimsel" sayılıp, bilim çevrelerince yanıtlandırılmaya değer bulunmayabilir. "İrk"sal bir sınıflamanın bilimsel olarak da mümkün olmadığı düşüncesinin ırkçılığı yok edeceği savunulmuştur. Buna rağmen ırkçılık gücünü kaybetmemiş ve zamanla tekrar tekrar küllerinden doğarak, kılık kıyafet ve söylem değiştirerek belirmiştir ve hala belirmektedir. İrk olgusu, insanlarda uyandırdığı farklı, üstün ve bir gruba ait olma hisleriyle beslenen mitsel bir inançla örtüşerek her fırsatta hayatımıza yeniden sızıyor. Bu açıdan ırkçılık, "ırk" kavramından görece bağımsız, dönüşen ve kendini tanımlamakta yeni girdi ve çıktılar bulan dinamik bir olgu olarak ele alınmaktadır." (Sumbas, 2009, 260-281).

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından yapılan bilimsel araştırmalar ırk diye bir şeyin var olmadığını gösterdi. Çünkü yeni dönemin ruhu artık eski "bilimsel" ırkçı görüşleri kaldırmıyordu. İrkçiliğin temsilcisi olarak görülen Nazi Rejimi İkinci Dünya Savaşı'nda soykırım yapmış, yenilmiş ve prestijini kaybetmişti. Böylece "bilimsel sahtekârlıklar"dan ibaret olduğu söylenen ve gerçekte olmadığı söylenen ırklarla ilgili araştırmaların yerini bunu mahkûm eden araştırmalar ve organizasyonlar aldı. Savaşın dehşeti ve vahşetinin ardından 1946'da Birleşmiş Milletler kuruldu ve 1947'de İnsan Hakları Evrensel Beyannameesi kabul edildi. Böylece bu tür barbarlıkların tekrar yaşanmaması için milletlerin ırkçılığı ve ayrımcılığı şiddetle kınamaları ve mahkûm etmeleri süreci gelişti. Ayrıca 1950'lerde DNA dâhil biyolojik ve genetik keşifler de bu ırk teorilerinin yanlış olduğunu gösterdi. 1953 yılında, her insanın genetik mirasını içeren DNA molekülü keşfedildi. DNA molekülünün keşfedilmesiyle birlikte aynı köyden beyaz iki kadın arasında biri siyah biri beyaz iki kadın arasındakinden daha fazla farklar olabileceği görüldü. Bu keşif, bir ırkın diğerine üstünlüğünü onaylayan ırkçı teorilerin bilimsel (genetik) bir bakış açısıyla olumsuzlanmasına yardımcı oldu. Böylece bilimsel gerçeklere uymadığı görülen ırkçı görüşler yaygın bir şekilde terk edildi ve geniş kesimlerce lanetlenerek mahkûm edildi.

Bu arada İkinci Dünya Savaşı'nın ardından yeniden inşa sürecine giren Avrupa yaklaşık 30 yıl süren

bir büyüme ve kalkınma sürecine girdi. Böylece geçmişte büyük acılara sebep olan ırkçılık da unutuldu sanıldı. Oysa geçmişte ırkçı, antisemit ve Nazist organizasyonlarda yer almış veya işbirliği yapmış bazı şahıslar ve gruplar bu prestij kaybetmiş görüşleri değişik söylemlere büründürerek yeniden yaymaya başlamışlardı. Böylece Fransa'da 1960'ların sonundan itibaren ırkçılık ateşi değişik boyutlara girerek yeniden sahneye çıkmaya başladı. Artık biyolojik olarak gerçekte ırk diye bir şey yoktu ama yaşam biçimleri bakımından üstünlük halleri vardı. Bundan böyle "beyazların" biyolojik üstünlüğünün yerini "yaşam biçimlerinin" ve kültürlerinin üstünlüğü söylemi alacaktı. Bu yaklaşım aslında 19. Yüzyılın sonlarında "beyaz adamın yükü"nden söz eden İngiliz Rudyard Kipling tarafından kullanılmıştı. Burada sömürgeciliğin meşrulaştırılması için Fransa ve Belçika'da uygarlaştırma ve medeni olmayan yerlere medeniyet götürme misyonundan söz ediliyordu. Tıpkı günümüzde Irak'a, Afganistan'a ve benzeri ülkelere demokrasi götürme misyonu gibi.

19. Yüzyıldan itibaren Avrupa'yı bölen ve ilerleyen süreçte İtalya'daki Musollini ve Almanya'daki Hitler rejimlerini ortaya çıkaran süreç de aslında buradan geçiyordu. Her şeyin daha fazlasına sahip olma hürsünü meşrulaştıran saldırgan, ırkçı ve milliyetçi ideolojiler arasında gelecekte yaşanacak olan çatışmaların tohumu da aslında burada yatıyordu. Diğer yandan Avrupa Kıtası'nda yaşanan soykırım ve katliamlardan haberi yokmuş gibi İngilizce konuşan beyaz adam İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Güney Afrika'da ırkçı ve ayırıcı Apartheid sistemini kuracaktı.

SONUÇ

Yahudiler tarih boyunca zaman zaman ırkçı ve ayırıcı uygulamalara maruz kaldılar. Milattan önce 6. Yüzyılda Babil Sürgünü ile başlayan sürgün ve ötekileştirme uygulamaları Ortaçağ'da Avrupa'da devam etti. 15. Yüzyılda İspanya'dan sürülmelerinden ardından Sanayi Devrimi ile birlikte gelişen laik ulus devletin eşit vatandaş yaklaşımı kapsamında temel insan haklarına kavuşan Yahudiler bu kez buna tepki gösterenlerin hedefi haline geldiler. Bu arada 18. Yüzyılın sonundan başlayarak gelişen ırkçı görüşler Yahudileri de hedef aldı. Avrupa'da ırkçılığın biyolojik "bilimsel" görüşlerle desteklenerek geliştirilmesi ve ırk ayırımını meşrulaştırması, aslında başlangıçta önemli oranda Avrupa ülkelerinin sömürgecilik anlayışını meşrulaştırmanın aracı olarak geliştirilmişti. Böylece Avrupalı sömürgeciler savunmasız Amerikalı Kızılderililer ve Afrikalı siyahların mallarını, ülkelerini hatta hayatlarını diledikleri gibi talan etme hakkına kavuşuyorlar ve bunu kendilerine göre meşru bir şekilde gerçekleştiriyorlardı.

Avrupa'da geliştirilen ırkçı görüşler birçok ülkede Yahudileri de hedef almaya başladı. Özellikle Almanya'da antisemitizm ve ırkçılık bu ülkede bilimsel, entelektüel ve sanatsal yaşamın birçok alanında önemli işler üstlenen Yahudilerin ötekileştirilmesiyle gelişip yayılmaya başladı. Yahudilerin bilim, sanat, ticaret ve entelektüel üstünlüğü karşısında korku ve kıskançlık hisseleri ile beslenen Naziler, Almanya'nın başına gelen her türlü kötülükten Yahudileri sorumlu tutarak onları günah keçisine dönüştürerek suçlamaya başladılar. Birinci Dünya Savaşı'nda ağır bir yenilgi yaşayarak Versay Antlaşması'nı kabul etmek zorunda kalan Almanya 1929'daki büyük ekonomik krizle de karşılaşınca ırkçı ve aşırı sağcı görüşler hızla gelişerek taban buldu. Birinci Dünya Savaşı'nın harcamaları ve yenilginin ardından ekonomik krizle boğuşan Almanlar, kurtuluşu birlikte yaşadıkları Yahudilerin mal, mülk ve kariyerlerine göz dikmekte bulan ırkçı Nazilerin düşüncelerine inanmakta buldular. Böylece Nazilerin akla hayale sığmayan safsatalarına ve ırkçı iddialarına inanan geniş bir kesim kolayca ırkçı ve antisemit görüşleri benimseyerek 1933'te Hitleri ve Nazileri iktidara getirdi. Yahudilerin kendilerinden aşağı bir ırka mensup olduğunu ve Almanya'daki bütün kötülüklerin müsebbibi olduklarını ileri süren Naziler onları toplama kamplarında toplayarak soykırımdan geçirdi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Avrupa, Holokost'un dehşet verici vahşetini keşfetti ve ırkçı ideolojinin yıkıcılığının ciddiyetini fark etti. Böylece Nazilerin İkinci Dünya Savaşı sırasında gerçekleştirdiği vahşet ve şiddet ırkçılık olarak adlandırıldı ve sınıflandırıldı. 1950'lerin başlarında oluşturulan UNESCO, ırkçılığın aslında sahtekârlık olduğunu kanıtlamak için, insanlar arasındaki kültürel farklılıkların herhangi bir "ırkçı mirasa" dayandığı tezini yıkmayı amaçlayan önemli uluslararası bilimsel konferanslar düzenledi. Bu konuda önemli bir literatür ve kamuoyu da oluştu.

Genel olarak ırk teriminin günümüzde kavramsal değerini yitirdiği ve çoğu zaman rakibi diskalifiye etmek için hakaret olarak dile getirildiği yaygın olarak kabul görmektedir. Ancak ırkçılık kavram olarak böyle bir evrim geçirmiş olsa da hala ciddi bir toplumsal desteğe sahip olduğu görülmektedir. Özellikle de Almanya, Avusturya, Belçika, Hollanda, İtalya ve Fransa gibi ülkelerdeki aşırı sağ hareketlerin ve partilerin yükselişi ve aldığı destek bunu göstermektedir. Peki, o zaman nasıl oluyor da ırkçılar İkinci Dünya Savaşı, hatta biyoteknoloji devrimini müteakiben bile sözlerini dinleyecek kitleler bulabiliyor ve örgütleyebiliyor? Geçmişin acı, trajik deneyimlerinden hiç ders alınmadı mı? Günümüzde aşırı sağ ve popülist siyasi partilerin Avrupa'da ve dünyanın birçok ülkesinde yükselmekte olması bu soruları yeniden gündeme getirmektedir.

KAYNAKÇA

- Aşma, C. (2017). *Adolf Hitler*. İstanbul: Erasmus Yayınları.
- Bauman, Z. (1989). *Modernity and Holocaust*. Cambridge: Polity Press.
- Benbassa E. Ve Rodrigue, A. (2001). *Türkiye ve Balkan Yahudileri Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Birikim Dergisi, (2003). Sunuş. *Birikim Dergisi*, Sayı:175-176 - Kasım-Aralık 2003.
- Caplan, J. (2017). *Hitler Almanyası 1933-1945*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Çakı, C. (2019). Antisemitist Mitlerin İnşasında Nazi Propagandasının Rolü. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 9 Sayı: 17.
- Çakı, C. (2019a). Nazizm İdeolojisinde Sporun Sunumu: Spor Konulu Nazi Propaganda Posterleri Üzerine İnceleme. *TRT Akademi*, Cilt:4 Sayı:8, 2019.
- Dalerue, J. (2013). *Gestapo, Doğuşu, Yükselişi ve Çöküşü*. Çev. Muzaffer Sever İstanbul: Asur Yayınları 2. Baskı.
- Davis A. Ve Chazan, R. (2005). "Anti-Semitism" (in) *Encyclopedia of Religion*. Ed. Lindsay Jones. Vol:1, USA: Thomson Gale.
- De Fontette, F. (1991). *Irçılık*. Çev. Haldun Karyol, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Demirel, I. (2016). 31 Mart 1492 Yahudi Sürgünü. *Avlaremöz* 31 Mart 2016, <http://www.avlaremöz.com/2016/03/31/31-mart-1492-yahudi-surgunu-isil-demirel/>, (Erişim: 15 Kasım 2019).
- Fenton, S. (2001). *Etnisite, Irçılık, Sınıf ve Kültür*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Fredrickson, G. M. (2002). *Racism: A Short History*. New Jersey: Princeton University Press.
- Galanti, A. (1995). *Türkler ve Yahudiler*. Ankara: Gözlem Yayıncılık.
- Goldberg, D. T. (1996). *Racist Culture : Philosophy and the Politics of Meaning*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Güleryüz, N. (1993). *Türk Yahudileri Tarihi*, Ankara: Gözlem Yayıncılık.
- Hitler, A. (2004). *Kavgam*. İstanbul: Beda Yayıncılık 2.Baskı.
- Hitler, A. (2005). *Siyasi Vasiyetim*. Çev. A. Naci Demirci, İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Isaac, J. (2001). *Genèse de l'Antisémitisme*. Paris: Calmann-Lévy 1956.
- Kaya, E. E. (2015). "Erken Cumhuriyet Dönemi Ulus İnşa Sürecinde İrk ve Irkçılık (1923-1938)". *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 2 (3), ss.21-64.
- Kershaw, I. (2007). *Hitler. 1936-1945: Nemesis*. Çev. Zarife Biliz. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Kılıç, E. (2014). İnsan Hakları Üzerine, <http://esrakilic2847.blogspot.com/2014/05/irkcilik.html>, (Erişim: 29 Kasım 2019).
- Langer, W.C. (2005). *Öteki Hitler*. Çev. Haluk Gurulkan, İstanbul: Birharf Yayınları.
- Levy, R. S. (2005). *Antisemitism: A historical encyclopedia of prejudice and persecution*. 1: 191.
- Macit, M. H. (2007). *Faşizm ve Nazizm*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Mazower, M. (2014). *Hitler İmparatorluğu, İşgal Avrupa'sından Nazi Yönetimi*. Çev. Yavuz Alogan, İstanbul: Alfa Yayınları 2. Baskı.
- Miles, R. (2000). *Irçılık*. Çev. Sibel Yaman, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Oflas, Ç. (2017). 1918 Almanya: Dünya devrimi bir hayal değildi. *Marksist.Org*, 16.11.2017, <https://marksist.org/icerik/Teori/8313/1918-Almanya-Dunya-devrimi-bir-hayal-degildi>, (Erişim: 29 Kasım 2019).
- Peter H. (1992). *The Enlightenment and the Birth of Social Science*. Stuart Hall and Bram Gieben, (dir). *Formations of Modernity*, Cambridge: Polity Press and Milton Keynes: The Open University.
- Shaw, S. J. (2008). *Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Yahudiler*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sumbas, A. (2009). Batı Avrupa'da Yükselen Yeni-İrkçilik Üzerine Bir Deneme. *Alternatif Politika*, Cilt:1, Sayı:2, ss. 260-281.
- Şenay, B. (2002). Yahudi-Hıristiyan İlişkileri Tarihi ve Anti-Semitizm-Oryantalizm İlişkisi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Şenel, A. (2002). İrk ve ırkçılık nedir?. *Bilim ve Ütopya*, Ağustos.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. *Antisemitizm*. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=>, (Erişim: 15 Kasım 2019).
- Vardar, D. (2004). *Aşırı Sağdan "Popülist Radikal Sağ"a Fransa Örneği*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Williams, E. (1968). *Capitalisme et esclavagisme*. Paris: Présence Africaine.
- Yavuzoğlu, A. (2003) 20. *Yüzyılda Faşist Paranoya*. İstanbul: Sayfa Yayınları.
- Yılmaz, M. S. (2017). Bir Terimin Arkeolojisi: Antisemitizmin Teolojik ve Politik Tarihi. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 21(2), 2017, ss. 1181-1216.
- Zarka, Y. C. (2002). L'antisémitisme en France aujourd'hui. Éditorial. *L'utilitarisme aujourd'hui: Le bonheur sous contrôle? Cités*. No:10 Presses Universitaires de France.